

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การดำเนินคดีอาญานั้นมีวัตถุประสงค์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยพยายามให้ได้ตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องร้องต่อศาลและให้มีการพิจารณาพิพากษาโดยเที่ยงธรรมที่สุด¹ ซึ่งลักษณะสำคัญของการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบันนี้ คือ การแยก "หน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง" และ "หน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี" ออกจากกันและให้องค์กรในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองนั้น และให้โอกาสแก่ผู้ต้องหาและจำเลยได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ดังนั้นในการดำเนินคดีอาญาจึงให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ต้องหาและจำเลยและห้ามการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบ² สิทธิต่าง ๆ ของผู้ต้องหาและจำเลยตามกฎหมายไทย เช่น สิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การใด ๆ³ สิทธิที่จะพบและปรึกษากับทนาย หรือผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง⁴ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว หากผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนหูหนวกก็อาจทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวนั้นไม่มีความสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ของคนในการดำเนินคดีอาญาได้ ซึ่งทำให้จำเลยเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ฉะนั้นล่ามภาษามือจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกในอันที่จะทำให้เข้าใจและทราบสิทธิของตนในการดำเนินคดีอาญาและสามารถที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยนั้น มิได้มีบทบัญญัติไว้เป็นพิเศษในมาตราใดในอันที่จะคุ้มครองสิทธิของ

¹ หยุค แสงอุทัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา : ศึกษาทางคำพิพากษาศาลฎีกา (พระนคร: โรงพิมพ์แม่บ้านการเรือน, 2507), หน้า 10.

² คณิต ๘ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 6-7.

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134, มาตรา 172 วรรคสอง

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7 ทวิ (1)

ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกไว้เป็นการเฉพาะ แต่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คัมภีร์ของสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยทุกคนในคดีอาญาไว้เพียงอย่างกว้าง ๆ แม้ว่าผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญาเท่ากับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นปกติก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกก็ยังเสียเปรียบอยู่ เนื่องจากคนหูหนวกมีความสามารถไม่เท่ากับคนปกติ จึงส่งผลให้ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

เนื่องจากในการดำเนินคดีอาญาต้องใช้ภาษาพูดเป็นหลัก⁵ คนหูหนวกเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องในการได้ยินและไม่สามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยภาษาพูดได้ ภาษามือจึงเป็นภาษารักของคนหูหนวกที่จะใช้ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นเมื่อคนหูหนวกต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา การจัดหาล่ามภาษามือให้สำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวก จึงเป็นสิ่งที่รัฐพึงกระทำ แต่อย่างไรก็ตามวิชานิติพนธ์นี้ได้ชี้ให้เห็นว่ายังไม่มียกเว้นคดีใดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติรับรองสิทธิในการมีล่ามภาษามือสำหรับผู้ต้องหาและจำเลยแต่อย่างใด อีกทั้งปัญหาเรื่องนี้ก็ยังมีได้รับความสนใจในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ทั้งที่เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในการต่อสู้คดีอันมีความสำคัญมาก ซึ่งแตกต่างกับในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ให้ความสำคัญแก่ปัญหาเรื่องนี้ และมีความพยายามที่จะวางหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในการปฏิบัติต่าง ๆ ให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 เมื่อได้ทำการศึกษาพิจารณาแล้ว ผู้เขียนจึงได้พบปัญหาบางประการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกในประเทศไทยดังนี้

1. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 นั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งถึงลักษณะของข้อกล่าวหาและสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ให้ผู้ต้องหาทราบ แต่ผู้ต้องหาที่หูหนวกไม่สามารถเข้าใจและทราบสิทธิของตนได้เนื่องจากปัญหาเรื่องอุปสรรคในการสื่อสาร ความไม่สามารถในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาที่หูหนวกในชั้นสอบสวนจึงมีความสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่อสิทธิต่าง ๆ ในการ

⁵J.Schein & M.Delk, The Deaf Population of the United Stated. (1984), p.87.

ต่อผู้คดี ซึ่งการดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องกระทำโดยเปิดเผย หรือกระทำต่อหน้าผู้ต้องหาอย่างการพิจารณาในศาล และนั่นอาจจะเป็นโอกาสให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบได้โดยง่าย

2. จากการศึกษาพบว่าในการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มักไม่มีการจัดหาล่ามภาษามือมาให้แก่ผู้ต้องหาที่หูหนวก ซึ่งในทางปฏิบัติมักจะเป็นหน้าที่ของผู้ต้องหาที่หูหนวกที่จะต้องติดต่อล่ามภาษามือเอง ซึ่งก่อให้เกิดภาระและความยากลำบากต่อผู้ต้องหาที่หูหนวก อีกทั้งในกรณีที่ผู้ต้องหาที่หูหนวกมีฐานะยากจนย่อมไม่อาจจะจัดหาล่ามภาษามือได้ และปัญหาที่เกิดขึ้นคือ พนักงานสอบสวนก็มักจะใช้วิธีการซักถามโดยเขียนเป็นคำถาม-คำตอบแทน ซึ่งผู้ต้องหาที่หูหนวกที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ก็อาจจะไม่อาจเข้าใจในสิ่งที่พนักงานสอบสวนซักถาม เป็นผลให้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนนั้นผิดพลาดได้

3. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7 ทวิ บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาทุกคนในการพบและปรึกษานายทนาย แต่สำหรับผู้ต้องหาที่หูหนวกนั้นความช่วยเหลือจากทนายจะไม่เป็นผลเลย ถ้าผู้ต้องหาที่หูหนวกไม่มีโอกาสปรึกษานายทนาย โดยผ่านการใช้ล่ามภาษามือ และอีกประการหนึ่งสิทธิในการมีทนายของผู้ต้องหาในคดีอาญา เป็นสิทธิในการจัดหาทนายเอง ไม่ใช่หน้าที่ของรัฐที่จะจัดหาให้ ผู้ต้องหาที่หูหนวกจึงประสบต่อปัญหาอย่างมากในการที่จะต้องจัดหาทนายมาเอง ทั้งนี้เพราะอุปสรรคในการสื่อสาร อีกทั้งฐานะที่ยากจนของผู้ต้องหาที่หูหนวกเอง นอกจากนี้ผู้ต้องหาที่หูหนวกอาจจะได้รับความสะดวกหรือการดำเนินการสอบสวนโดยมิชอบ ตามมาตรา 135 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากผู้ต้องหาที่หูหนวกถูกดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนตามล่ามโดยไม่มีทนายหรือญาติมิตรอยู่ร่วมด้วยในการถูกสอบสวน จึงควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ยังไม่มีการให้หลักประกันสิทธิในการมีล่ามภาษามือแก่จำเลยที่หูหนวกแต่อย่างใด จากการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัติเป็นหน้าที่ของจำเลยที่หูหนวกที่จะติดต่อล่ามภาษามือมาเอง แต่ถ้าจำเลยที่หูหนวกไม่สามารถจัดหาล่ามภาษามือมาได้ ศาลก็จะจัดหาให้ แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ใช่หน้าที่ของศาลที่จะจัดหาล่ามภาษามือมาให้ แต่เป็นการใช้สิทธิของจำเลยที่หูหนวกที่ต้องการล่ามภาษามือ อีกทั้งยังต้องประสบต่อปัญหาในการที่จะต้องจัดหาทนายมาเอง เมื่อตกเป็นผู้ที่ไม่ได้รับหลักประกันสิทธิในการมีทนาย จะเห็นได้จากคดีที่จำเลยถูกฟ้องในฐานความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก

อย่างสูงตั้งแต่ 3 ปี และจำเลยอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ได้รับสิทธิในการตั้งทนาย ได้แก่ คดีที่จำเลยถูกฟ้องในฐานความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 3 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี หากจำเลยไม่สามารถจัดหาทนายได้ จำเลยจะต้องแถลงต่อศาลก่อนเริ่มพิจารณาคดีว่าหากจนและต้องการทนาย ศาลจึงจะตั้งทนายให้โดยอยู่ในดุลยพินิจของศาลว่าหากจนจริงหรือไม่ไม่ให้หน้าที่ของศาลที่จะต้องถามและตั้งทนายให้ การขอให้ศาลจัดตั้งทนายให้จะต้องขอก่อนเริ่มพิจารณาคดี ขนาดจำเลยซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไม่มีความรู้ทางกฎหมายจะมีสักกี่คนที่ทราบและสามารถดำเนินการใช้สิทธิด้วยตนเองได้ จึงไม่สามารถแน่ใจได้ว่าจำเลยจะได้รับหลักประกันในสิทธิดังกล่าว และยิ่งจำเลยเป็นคนหูหนวกด้วยแล้ว ย่อมแน่ใจได้เลยว่าจะไม่ได้รับหลักประกันในสิทธิในการมีทนายอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

1. การให้หลักประกันสิทธิในการมีล่ามภาษามือ การสอบสวนคดีอาญาเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานไปใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกในคดีอาญา จึงควรมีการให้หลักประกันสิทธิในการมีล่ามภาษามือเพื่อความยุติธรรมในการดำเนินคดีตามขั้นตอนของกฎหมาย

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีความเห็นอีกประการหนึ่งคือ การให้ความคุ้มครองสิทธิในการมีล่ามภาษามือแก่ผู้ต้องหาที่หูหนวกควรให้หลักประกันในการจัดหาล่ามภาษามือให้แก่ผู้ต้องหาที่หูหนวกเสมอ ไม่ควรเป็นหน้าที่ของผู้ต้องหาที่หูหนวกจะต้องหาล่ามภาษามือมาเอง เนื่องจากคนหูหนวกที่ตกเป็นผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่สูญเสียการได้ยิน ซึ่งมักจะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายในการสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น พนักงานสอบสวน เป็นต้น อีกทั้งเป็นผู้ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายจึงเป็นผลทำให้เขาไม่สามารถที่จะเข้าใจในการดำเนินคดีอาญาต่อตัวเขาได้ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือจากล่ามภาษามือ จากปัญหาดังกล่าวมาในข้อ 1 และข้อ 2 ข้างต้นจึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยบัญญัติให้ความคุ้มครองโดยเฉพาะสำหรับกรณีของคนหูหนวกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาว่า ในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ควรจัดหาล่ามภาษามือให้ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นคนหูหนวก

2. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ผู้ต้องหาที่หูหนวกมีสิทธิในการมีทนายอยู่ด้วยในระหว่างให้การในชั้นสอบสวน โดยกำหนดให้ทนายของ

ผู้ต้องหาที่หุนหวกมีสิทธิเข้าร่วมฟังการสอบปากคำผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนได้คดียอยู่ฐานะผู้สังเกตการณ์ ซึ่งจะไม่ทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการสอบสวน โดยชอบของพนักงานสอบสวน เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปโดยความยุติธรรมตามขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาความอาญาว่าด้วยการสอบสวน นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีความเห็นอีกประการหนึ่งคือ การให้ความคุ้มครองสิทธิในการมีทนายของผู้ต้องหาที่หุนหวกที่ไม่สามารถจัดหาทนายเองได้ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักประกันตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา 31

3. เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่จำเลยที่หุนหวกที่จะได้รับสิทธิในอันที่จะเข้าใจในการดำเนินคดีอาญา เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลในการจัดหาทนายให้เสมอในกรณีที่จำเลยเป็นคนหุนหวกเว้นแต่จำเลยจะทำการสละสิทธิดังกล่าวเสียเอง อีกทั้งในเรื่องสิทธิในการมีทนายยังมีการให้หลักประกันตามอัตราโทษดังที่ได้กล่าวมาแล้วในปัญหา ข้อ 4 ว่า ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 3 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี นั้นเป็นเรื่องของจำเลยที่จะใช้สิทธิในการแถลงว่าเป็นคนยากจนและต้องการทนายก่อนเริ่มการพิจารณาคดีโดยอยู่ในดุลยพินิจของศาลในการตั้งทนายให้กับจำเลยที่ยากจน จำเลยก็อาจไม่ได้รับสิทธิตามมาตรา 31 ดังนั้นจำเลยที่ต้องโทษในคดีดังกล่าวอาจไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรานี้เท่าใดนัก เพราะจำเลยในคดีอาญาโดยเฉพาะในต่างจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นคนยากจนและได้รับการศึกษาน้อยจะไม่ทราบถึงสิทธิในการขอให้ศาลตั้งทนายให้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเลยที่เป็นคนหุนหวกด้วยแล้วเขาย่อมจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรานี้ได้เลย และการที่จำเลยหุนหวกเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องในการรับรู้และได้ยิน จึงทำให้ไม่อาจจะเข้าใจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ เพราะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาต้องใช้ภาษาพูดเป็นหลัก จึงส่งผลให้จำเลยที่หุนหวกไม่สามารถต่อสู้คดีอาญาได้ด้วยเช่นกันและการที่จำเลยที่หุนหวกเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องในการรับรู้และได้ยินจึงไม่อาจเข้าใจในกระบวนการพิจารณาได้ เพราะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาต้องใช้ภาษาพูดเป็นหลัก จึงส่งผลให้จำเลยที่หุนหวกไม่สามารถต่อสู้คดีอาญาได้ด้วยเช่นกัน ผู้เขียนจึงเห็นว่าในการให้หลักประกันสิทธิในการมีทนายสำหรับจำเลยที่หุนหวกในคดีอาญา จำเลยที่หุนหวกควรจะได้รับหลักประกันสิทธิในการมีทนายมากกว่าจำเลยที่เป็นคนปกติธรรมดา โดยควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องจัดหาทนายให้สำหรับจำเลยที่หุนหวกเสมอ เหมือนอย่างการให้ประกันสิทธิการมีทนายสำหรับจำเลยที่หุนหวกในประเทศเยอรมันและญี่ปุ่น

4. สำหรับคุณสมบัติของล่ามภาษามือ จรรยาบรรณของล่ามภาษามือ และค่าล่าม ควรมีการกำหนดมาตรฐานเหมือนอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับประกันว่าผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกจะได้รับการแปลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองในสิทธิที่จะเข้าใจในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา

5. เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของล่ามภาษามือตามระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยและสหรัฐแล้ว จะเห็นว่าล่ามภาษามือมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกในอันที่จะเข้าใจในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา สำหรับประเทศไทยยังไม่มีทำให้หลักประกันเพื่อรับรองสิทธิของคนหูหนวกทุกคน เพื่อให้ได้หลักประกันอย่างยุติธรรมอย่างน้อยควรจะทำเท่ากับหรือมากกว่าคนปกติ ดังนั้นเพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินคดีอาญาต่อคนหูหนวกได้ผ่านขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ถูกต้องจริง ๆ เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ความคุ้มครองทั้งสิทธิในการมีล่ามภาษามือ และสิทธิในการมีทนาย โดยรัฐเป็นผู้จัดหา ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันในสิทธิในอันที่จะเข้าใจในการดำเนินคดีอาญาสำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวก และทำให้ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. คนหูหนวกแม้จะได้รับสิทธิในการดำเนินคดีอาญาเท่ากับคนปกติก็ตาม อย่างไรก็ตามก็คนหูหนวกก็มีความสามารถไม่เท่ากับคนปกติ ซึ่งส่งผลให้คนหูหนวกไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ในจุดนี้เองจึงต้องเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้าไปดูแลเป็นพิเศษ ซึ่งในปี พ.ศ. 2534 ประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ ในสังคมเท่าเทียมกับบุคคลปกติทั่วไป ซึ่งเมื่อศึกษาถึงพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 จะเห็นว่าได้ให้ความคุ้มครองรวมถึงคนหูหนวกด้วย จึงถือได้ว่าพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 นี้เป็นจุดเริ่มต้นของการคุ้มครองสิทธิของคนหูหนวก ซึ่งในมาตรา 15(5) ได้บัญญัติให้สิทธิในการบริการจากรัฐในการเป็นคดีความ แต่อย่างไรก็ดีเห็นควรจะบัญญัติให้รวมถึงวิธีพิจารณาความและควรจะระบุให้รัฐแต่งตั้งแผนกกว่าความ และจัดให้มีการรับบริการปรึกษากฎหมายด้วย

7. การคุ้มครองสิทธิของคนหูหนวกเมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา เพียงแต่รัฐออกกฎหมายให้การรับรอง นั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ อย่างไรก็ตามก็ควรเป็นหน้าที่

ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทนาย ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ศาล และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนหูหนวก ต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการในการสื่อสาร หรือการจัดโครงการฝึกอบรมทักษะภาษามือ ซึ่งปัจจุบันนี้โรงเรียนเศรษฐเสถียรได้จัดโครงการฝึกอบรมทักษะภาษามือ ซึ่งจัดอบรมทุกวันเสาร์โดยเป็นการบริการที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าคนหูหนวกที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะได้รับหลักประกันอย่างยุติธรรม นอกจากเห็นควรวีให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ความคุ้มครองทั้งสิทธิในการมีล่ามภาษามือและสิทธิในการมีทนายโดยรัฐเป็นผู้จัดหาในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญาแล้ว ยังเห็นควรวีให้เป็นที่ของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนหูหนวก จะต้องร่วมมือกันเพื่อขจัดความพิการทางกฎหมายสำหรับคนพิการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย